

---

# Obsah

---

Poděkování .....	12
Úvod .....	13

## DÍL PRVNÍ

ÚVOD DO PROBLEMATIKY KRIZOVÉ INTERVENCE (Daniela Vodáčková) ..	17
--	----

<b>1 Tři příběhy pro začátek</b> .....	19
1.1 Příběh první .....	19
1.2 Příběh druhý .....	24
1.3 Příběh třetí .....	25
<b>2 Čemu říkáme krize</b> .....	27
2.1 Krize, obecný pojem .....	27
2.2 Příčiny krize .....	32
2.3 Typologie krizí .....	34
2.4 Krize z hlediska trvání v čase a její fáze .....	39
2.5 Syndrom psychického ohrožení .....	40
2.6 Krize a tělo .....	42
2.7 Podíl neřešené či nedořešené krize na vznik či posílení nemoci ..	42
<b>3 Řešení krize</b> .....	45
3.1 Přirozené vyrovnávací strategie, svépomoc, kontakt s rodinou, přáteli, laická pomoc .....	46
3.2 Odborná pomoc v krizi .....	53
<b>4 Krizová intervence</b> .....	59
4.1 Definice krizové intervence .....	60
4.2 Výchozí body a principy krizové intervence .....	60
4.3 Základní vymezení krizové intervence ve vztahu k psychoterapii ..	61

4.4 Srovnání krizové intervence tváří v tvář a telefonické krizové intervence .....	70
<b>5 Krizová intervence krok za krokem .....</b>	<b>74</b>
5.1 Krizová intervence tváří v tvář, základní postupy .....	75
5.2 Telefonická krizová intervence, základní postupy a techniky .....	89
<b>6 Práce s emocemi v krizové intervenci .....</b>	<b>115</b>
6.1 Pláč .....	116
6.2 Strach, úzkost .....	119
6.3 Panická úzkost .....	121
6.4 Hněv, vztek .....	123
<b>7 Krizová intervence s párem, rodinou a přirozenou skupinou .....</b>	<b>125</b>
<b>8 Krizová intervence ve vztahu k některým formám krizových služeb .....</b>	<b>129</b>
8.1 Lůžkové krizové služby .....	130
8.2 Krizová pomoc a krizová intervence ve vztahu k terénní službě a službě v domácím prostředí .....	143
8.3 Návštěvní služba a krizová péče v klientově přirozeném prostředí .....	151
8.4 Telefonická krizová pomoc a telefonická krizová intervence na lince důvěry .....	151
<b>9 Pracovník krizové intervence .....</b>	<b>164</b>
9.1 Pracovník krizové intervence – odborník, laik, profesionál, dobrovolník (Daniela Vodáčková) .....	165
9.2 Požadavky na krizového pracovníka (Daniela Vodáčková) .....	167
9.3 Vztahové aspekty v krizové práci (Daniela Vodáčková) .....	169
9.4 Syndrom vyhoření, práce s ním a jeho prevence (Yvonne Lucká, Lubomír Koblíček) .....	174
9.5 Systém supervize v oblasti krizové pomoci a služeb (Daniela Vodáčková) .....	180
9.6 Právní aspekty krizové intervence (Renata Ošancová) .....	183
9.7 Etika práce v oblasti krizové pomoci a služeb (Daniela Vodáčková) .....	189
<b>10 Pracoviště krizové pomoci, služeb a intervence .....</b>	<b>196</b>
10.1 Krizová centra v zahraničí – historie (Barbora Janečková) .....	197
10.2 Ambulantní a mobilní krizové služby v zahraničí a u nás (Barbora Janečková) .....	198
10.3 Kombinovaná medicínsko-psychiatrická péče krizová péče v zahraničí (Barbora Janečková) .....	199
10.4 Krizová centra v ČR (Barbora Janečková) .....	202



10.5	Linky důvěry v zahraničí – historie a současnost (Barbora Janečková) .....	206
10.6	Ifotes (Barbora Janečková) .....	208
10.7	Linky důvěry u nás (Daniela Vodáčková) .....	210
10.8	Česká asociace pracovníků linek důvěry (Daniela Vodáčková) .....	212

## DÍL DRUHÝ

<b>SPECIFICKÁ TÉMATA KRIZOVÉ INTERVENCE</b> .....	215
---	-----

### ČÁST I. **Krize z očekávaných životních změn s přesahem do krizí vývojových**

<b>11 Běh lidského života</b> (Bohumila Baštecká) .....	217
11.1 Přejít jako čas ke změně .....	218
11.2 Růstové proměny a (krizová) pomoc .....	219
11.3 Dvě výrazná období, dvě výrazné teorie, dvojí krize smyslu ...	221
11.4 Rodinný životní cyklus .....	223
<b>12 Krizové situace v životě ženy</b> (Olga Havránková) .....	225
12.1 Menstruace .....	226
12.2 Těhotenství .....	228
12.3 Sterilita .....	238
12.4 Krize v období klimakteria .....	238
<b>13 Krizové situace v životě muže</b> (Petr Šmolka) .....	241
13.1 Chlapi nepláčou!? .....	241
13.2 Biologicky náročná období .....	242
13.3 Základní typy krizových situací v životě muže .....	243
13.4 Specifické typy krizových situací v životě muže .....	244
13.5 Pastí a pastičky pomoci mužům v krizových životních situacích .....	245
<b>14 Sexualita, její vývoj a krize</b> (Bohumila Baštecká) .....	246
14.1 Co je to sex .....	246
14.2 Krize západní sexuality .....	249
14.3 Změny v sexuálním chování a prožívání při krizi .....	251
14.4 Poruchy sexuality .....	251
14.5 Požadavky na pomáhajícího pracovníka .....	255
14.6 Telefonické hovory za účelem sexuálního uspokojení .....	259
14.7 Závěr .....	260

<b>15</b>	<b>Krizová intervence u dětí a jejich rodin</b> (Jana Vyhnálková)	262
15.1	Úvod	263
15.2	Telefonická krizová intervence	264
15.3	Krizová intervence s dítětem a jeho rodinou	272
<b>16</b>	<b>Krizová intervence u dospívajících</b> (Jan Lorenc)	278
16.1	Úvod	278
16.2	Krise sexuálního vývoje u dospívajících	280
16.3	Krise tělesnosti u dospívajících	281
16.4	Krise identity a depersonalizační krize u dospívajících	282
16.5	Krise autority u dospívajících	282
16.6	Krise sebeúcty u dospívajících	283
16.7	Suicidální krize u dospívajících	284
16.8	Setkání dospívajícího s dospělým	284
<b>17</b>	<b>Partnerství, manželství a krizová intervence</b> (Petr Šmolka)	286
17.1	Úvod	286
17.2	Specifické nároky na pomáhajícího pracovníka	287
17.3	Základní typy intervencí v partnerských a manželských krizích	289
<b>18</b>	<b>Krizová intervence u seniorů</b> (Olga Havránková, Marie Schusterová)	292
18.1	Stáří – závěrečná etapa, příležitost?	292
18.2	Osamělost	293
18.3	Týrání starých lidí	294
18.4	Další příběhy vycházející ze zkušeností linky důvěry, kontaktního a informačního centra a linky důvěry a poradny pro seniory	295
<b>19</b>	<b>Téma smrti a umírání</b> (Olga Havránková)	305
19.1	Úvod	305
19.2	Fáze umírání	307
19.3	K průběhu jednotlivých fází	308
19.4	Smrt jako terminální stav?	311
19.5	Pohřeb a truchlení	312
19.6	Závěr	313
<b>20</b>	<b>Duchovní témata a krize</b> (Jarmila Čierná, Jan Mamula)	314
20.1	Souvislost krizí a duchovních otázek	315
20.2	Několik otázek k sebereflexi	315
20.3	Stručně o pojmosloví a kontextu, v němž se nacházíme	316
20.4	Podoby setkání s klientem v krizi s ohledem na spiritualitu	318
20.5	Místo krize v životě věřícího, způsoby svépomoci	322
20.6	S kým spolupracovat	325



20.7	Předsudky o věřících a o víře .....	327
20.8	Závěrem .....	327
<b>21</b>	<b>Psychospirituální krize (Michael Vančura) .....</b>	<b>329</b>
21.1	Definice .....	329
21.2	Kontext duchovního hledání v naší kultuře .....	330
21.3	Výskyt v populaci .....	331
21.4	K pojmu psychospirituální krize .....	332
21.5	Mimořádné stavy vědomí .....	333
21.6	Diagnóza a diferenciální diagnóza .....	335
21.7	Spouštěcí mechanismy psychospirituální krize .....	337
21.8	Obrazy psychospirituální krize .....	339
21.9	Výkladové modely psychospirituální krize .....	346
21.10	Východiska pomoci .....	347
21.11	Krizová intervence a návazná terapeutická práce .....	355
21.12	Organizace a instituce, které poskytují pomoc těm, kteří procházejí psychospirituální krizí .....	356
 <b>ČÁST II. Krize pramenící z náhlého traumatizujícího stresoru</b>		
<b>22</b>	<b>Srážka s překážkou (Yvonne Lucká, Lubomír Koblre) .....</b>	<b>359</b>
22.1	Úvod, adaptační syndrom .....	359
22.2	Znaky psychického traumatu .....	360
22.3	Akutní reakce na stres .....	360
22.4	Posttraumatická stresová reakce .....	363
22.5	Krizová intervence .....	366
<b>23</b>	<b>Jak poskytovat pomoc obětem hromadných neštěstí (Yvonne Lucká, Lubomír Koblre) .....</b>	<b>371</b>
<b>24</b>	<b>Krizové řízení a pomoc při hromadných neštěstích (Bohumila Baštecká) .....</b>	<b>375</b>
24.1	Typy hromadných neštěstí .....	376
24.2	Oběti .....	377
24.3	Zranitelné (rizikové) skupiny obyvatel .....	378
24.4	Časový průběh vyrovnání se s (hromadným) neštěstím .....	379
24.5	Psychologický debriefing – metoda porozumění zážitkům ve vztahu k traumatizující události .....	381
24.6	Úkoly před katastrofou, při ní a po ní .....	385
24.7	Jak profesionálně předcházet zátěži, působené katastrofou, a jak ji zvládat .....	396
24.8	Závěr .....	399

<b>ČÁST III. Krize v kontextu psychopatologie s možným původem v krizích vývojových a neodkladné krizové stavy</b>	
<b>25 Psychopatologické otázky v krizové intervenci (Jan Lorenc)</b>	401
25.1 Úvod	402
25.2 Klient s organicky podmíněným onemocněním	402
25.3 Psychotický klient	405
25.4 Depresivní klient	410
25.5 Neurotický klient	412
25.6 Klient s nápadnými osobnostními rysy	413
25.7 Klient, který užívá psychofarmaka	417
25.8 Klient trpící nespavostí	419
25.9 Otravy	421
<b>26 Drogová závislost a krize (Martin Hajný)</b>	426
26.1 Úvod	426
26.2 Vznik a rozvoj závislosti	427
26.3 Lze se na kontakt s lidmi, jichž se závislost nějak týká, připravit?	433
26.4 Možné formy odborné pomoci závislým a jejich blízkým	434
26.5 Principy péče a léčby závislosti	435
26.6 Přesahy léčby závislosti a krizové intervence	438
26.7 Situace – s kým budete asi jednat	440
<b>27 Krize ve vztahu k poruchám příjmu potravy (Zdena Štichová)</b>	448
27.1 Úvod	448
27.2 Definice mentální anorexie	449
27.3 Definice mentální bulimie	450
27.4 Co způsobuje jídelní poruchy?	451
27.5 Poruchy příjmu potravy a linka důvěry	453
27.6 Porucha příjmu potravy a krizové centrum	455
<b>28 Problematika týraných a zneužívaných lidí (Yvonne Lucká, Lubomír Koblre)</b>	458
28.1 Úvod	458
28.2 Formy týrání a zneužívání	459
28.3 Následky týrání a zneužívání	461
28.4 Telefonická krizová intervence	462
28.5 Krizová pomoc tváří v tvář osobám, které se staly obětí týrání a zneužití	469
<b>29 Specifika krizové intervence u domácího násilí (Renata Ošancová)</b>	475
<b>30 Sebevražedná tematika (Olga Havránková)</b>	482
30.1 Úvod	482



30.2	Postoj k sebevrahům	483
30.3	Pojmenování sebevraždy	484
30.4	Kompetence klienta	485
30.5	Očekávání od smrti	487
30.6	Ringelův presuicidální syndrom	488
30.7	Shneidmanovy charakteristiky sebevražd	489
30.8	Rizikové faktory	490
30.9	Ohrožené skupiny	492
30.10	Komunikace se sebevražedným jedincem	494
30.11	Práce s pozůstalými	497

#### **ČÁST IV. Psychosociální podpůrný systém v oblasti krizové pomoci, služeb a intervence**

<b>31</b>	<b>Psychosociální síť krizového pracoviště (Zuzana Nováková)</b>	500
31.1	Struktura psychosociální sítě	501
31.2	Podrobnější popis nejdůležitějších subjektů	502
<b>32</b>	<b>Systém sociální ochrany (Zuzana Nováková)</b>	516
32.1	Dávky důchodového a nemocenského pojištění	517
32.2	Dávky státní sociální podpory	518
32.3	Dávky sociální péče (sociální pomoci)	519
	<b>Závěr</b>	522
	<b>O autorech publikace</b>	523
	<b>Literatura</b>	533